

แบบฝึกหัดเรื่องความใกล้เคียง (locality)

2209521 วากยสัมพันธ์

พลรวี ประเสริฐสม (ponrawee.pra@gmail.com)

Under CC License 3.0 (BY-NC-SA)

1 การผูกยึดในภาษาอังกฤษ

1. วาดต้นไม้ตามทฤษฎีเอกซ์บาร์ของประโยคต่อไปนี้

- (1) Nook_i heard a sound behind him_i.
- (2) Kim_i's friend loves her_i.
- (3) The picture of [themselves]_i pleases [the students]_i.

จะวาดโดยใช้สมมติฐาน DP หรือ NP ก็ได้

ถ้าใช้สมมติฐาน DP ให้วาดโดยคิดว่า 's เป็น D และ Kim เป็นส่วนบ่งชี้ (specifier) ของ DP ถ้าใช้สมมติฐาน NP ให้วาดโดยคิดว่า Kim's ทั้งก่อนเป็นส่วนบ่งชี้ของ NP

ให้ถือว่า ชื่อเรียก (R-expression) มีหมวดเป็น N เสมอ อย่าลืมว่าส่วนบ่งชี้ (specifier) จะต้องเป็นระดับ XP เสมอ ถ้าใช้สมมติฐาน DP ให้คิดว่ามีส่วนหลักเป็น D ที่เป็น "ผี" หรือสูญรูป (เขียนแทนด้วยสัญลักษณ์ ∅)

2. ประโยค (1)-(3) เป็นประโยคที่ยอมรับได้ตามความรู้สึกของเจ้าของภาษาทั้งสิ้น

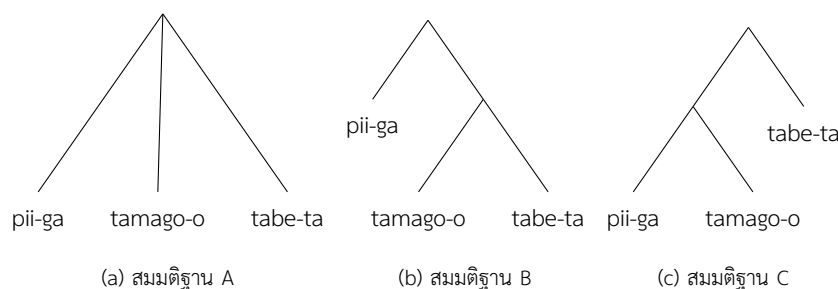
ความถูกไวยากรณ์ของแต่ละประโยค เป็นไปตามที่ทฤษฎีการผูกยึด (binding theory) เวอร์ชันที่เรียนให้ชั้นเรียนทำนายไว้หรือไม่ เพราะอะไร ให้อธิบายโดยอ้างถึงเงื่อนไข (binding condition A/B/C) และอ้างถึงความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง (structural relation) ในต้นไม้ที่วาด

2 การผูกยึดกับความเป็นหน่วยประกอบ

1. พิจารณาประโยคภาษาญี่ปุ่นต่อไปนี้

- (4) pii-ga tamago-o tabe-ta
พี-NOM ไช-ACC กิน-PST
'พีกินไข่แล้ว'

ในแบบฝึกหัดชิ้นก่อนหน้า เรามีสมมติฐานที่เป็นไปได้เกี่ยวกับหน่วยประกอบดังนี้

พิจารณาข้อมูลเพิ่มเติมต่อไปนี้

- (5) pii_i-ga karejishin_i-o bengoshi-ta
 พี-NOM REFL-ACC ปกป้อง-PST
 ‘พีปกป้องตัวเอง’
- (6) * karejishin_i-ga pii_i-o bengoshi-ta
 REFL-NOM พี-ACC ปกป้อง-PST
 ‘พีปกป้องตัวเอง’

ข้อมูลการผูกยึดข้างต้นสนับสนุนสมมติฐานใด เพราะอะไร

2. ในแบบฝึกหัดก่อนหน้าเราเคยสงสัยว่าภาษาวาร์ลปรี (Warlpiri) อาจไม่มีหน่วยประกอบที่ใหญ่กว่าคำ นิสิตคิดว่าเราจะสามารถใช้ทฤษฎีผูกยึดช่วยยืนยันหรือพิสูจน์สมมติฐานว่าจริงหรือไม่จริงได้อย่างไร
- ให้เขียนตอบคร่าวๆ โดยอ้างอิงมโนทัศน์ (concept) ที่ได้เรียนในชั้นเรียน ไม่จำเป็นต้องยกตัวอย่างจากภาษาวาร์ลปรีประกอบโดยตรง

3 ความใกล้เคียงกับการลอยตัวของหน่วยบ่งปริมาณ (Quantifier float)

ภาษาไทยมีปรากฏการณ์ที่เรียกว่าการลอยตัวของหน่วยบ่งปริมาณ (Quantifier float) โดยเกิดขึ้นเมื่อตัวเลขกับลักษณนามไปปรากฏอยู่ที่ประโยคแทนที่จะอยู่กับตัวคำนามที่เป็นส่วนหลัก

- (7) a. นักเรียนสองคนมาโรงเรียน
 b. นักเรียนมาโรงเรียนสองคน

พิจารณาข้อมูลต่อไปนี้

- (8) a. วิทย์บอกว่านักเรียนสองคนมาสายเมื่อเช้านี้
 b. วิทย์บอกว่านักเรียนมาสายสองคนเมื่อเช้านี้
 c. วิทย์บอกว่านักเรียนมาสายเมื่อเช้านี้สองคน

ตอบคำถามต่อไปนี้

1. ประโยคข้อ (8a) กำกวมอย่างไร
2. วาดต้นไม้ของประโยคข้อ (8a) ตามทฤษฎีเอกซ์บาร์สำหรับแต่ละความหมาย

โดยให้ถือว่านามวลีเป็น NP และคิดว่า

- สองคน เป็นวลีลักษณนาม (Classifier phrase / ClfP) โดยมีคำว่า คน เป็นส่วนหลัก
- สอง เป็นวลีจำนวน (NumP)
- ว่า เป็นคำบ่งส่วนเติมเต็ม (complementizer / C) แบบเดียวกับคำว่า that ในภาษาอังกฤษ

- เมื่อเข้านี้ เป็นบุพบทวลี (PP)

3. แต่ละประโยคในข้อ (8b) และ (8c) มีความกำกวมแบบเดียวกับข้อ (8a) หรือไม่ ถ้าใช่ ให้อธิบายว่าเหมือนอย่างไร ถ้าไม่ ให้อธิบายว่าแตกต่างอย่างไร
4. ในชั้นเรียนเราได้อภิปรายประโยค ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการย้ายที่มีข้อจำกัดตามความใกล้เคียง (locality) คือไม่สามารถย้ายออกจากอนุประโยคขยายของ NP (relative clause) ได้ เช่น
 - (9) a. นุกเป็นนิสิตที่ชอบเรียนภาษาศาสตร์ แต่นุกไม่ใช่นิสิตที่ชอบเรียนศิลปะ
 - b. * ภาษาศาสตร์นุกเป็นนิสิตที่ชอบเรียน แต่ศิลปะนุกไม่ใช่นิสิตที่ชอบเรียน

นิสิตคิดว่าวลีลักษณะนาม (Cliff) ในภาษาไทย มีข้อจำกัดด้านความใกล้เคียงหรือไม่ เพราะอะไร ให้อ้างถึงข้อมูลในข้อ (8) ประกอบ

4 ความใกล้เคียงในปรากฏการณ์การสอดคล้อง (agreement)

ภาษามนุษย์จำนวนมากมีปรากฏการณ์การสอดคล้อง (agreement) คือรูปภาษาอาจจะเปลี่ยนรูปตามลักษณะ (feature) ของส่วนอื่นๆ ในประโยค เช่น ภาษาอังกฤษมีความสอดคล้องระหว่างประธานกับกริยา (subject-verb agreement) (10)

- (10) a. The hunter hunts lions.
- b. The hunters hunt lions.

ส่วนภาษา Chichewa ก็มีความสอดคล้องเช่นเดียวกัน โดยแต่ละคำนามแต่ละคำจะมีหมวดของคำนาม (noun class) คล้ายกับเพศ (grammatical gender) ในภาษาตระกูลโรมานซ์ เช่นภาษาโปรตุเกส ภาษาสเปน เป็นต้น ซึ่งหมวดของคำนามจะแสดงออกผ่านหน่วยคำเติมข้างหน้า (prefix) ที่ความสอดคล้องกับส่วนขยายของคำนาม และผ่านความสอดคล้องกับคำกริยา

ใน (11) m- ใช้แสดงหมวดคำนามที่ 1 เพื่อแสดงความสอดคล้องภายในนามวลี, a- ใช้แสดงหมวดคำนามที่ 1 เพื่อแสดงความสอดคล้องระหว่างประธานกับกริยา

- (11) m-lenje m-módzi a-na-bwélá ndí mí-kóndo
1-นายพราน 1-หนึ่ง 1-PST-มา กับ 4-หอก
'นายพรานหนึ่งคนมาพร้อมกับหอก'

ตัวเลขต่างๆ (เช่น 1, 2) ใช้แสดงหมวดคำนาม

ในชั้นเรียนเราได้พิจารณาสมมติฐานเกี่ยวกับความใกล้เคียงสองสมมติฐาน

- สมมติฐานความใกล้เคียงผ่านลำดับคำ (precedence locality): ความใกล้เคียงในวากยสัมพันธ์ภาษามนุษย์ดูจากลำดับคำอย่างเดียว
- สมมติฐานความใกล้เคียงผ่านโครงสร้าง (structural locality): ความใกล้เคียงในวากยสัมพันธ์ภาษามนุษย์ต้องดูผ่านความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง (ซีคอมมานด์)

1. พิจารณาข้อมูลภาษา Chichewa ต่อไปนี้ (Mchombo, 2004)

- (12) anyaní a-méné a-kú-bá míkánda a-ku-dz-étsa chikonsokonezo
 2-ลิงบาบูน 2-REL 2-PRS-ขโมย 4-ลูกปิด 2-PRS-มา-ทำให้ 7-ความสับสน
 ‘ลิงบาบูนที่ขโมยลูกปิดทำให้เกิดความสับสน’

REL เป็นคำเชื่อมสำหรับอนุประโยคขยายนาม (คล้ายกับคำว่า ที่ ในภาษาไทย)

ถ้าเราคิดว่าโครงสร้างอนุประโยคขยายนาม (relative clause) ในประโยคข้างต้นเป็นส่วนหนึ่งของนามวลีที่เป็นประธาน (ทำนองเดียวกับภาษาอังกฤษ) แล้วข้อมูลข้างต้นสนับสนุนสมมติฐานใด

2. ความสอดคล้องระหว่างประธานกับกริยาในภาษาอังกฤษสนับสนุนสมมติฐานในข้อใด ให้เสนอข้อมูลความสอดคล้องในภาษาอังกฤษประกอบ

บรรณานุกรม

Mchombo, S. (2004). *The syntax of chichewa*. Cambridge University Press.